СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

 УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 38. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 14 лютого, 1934. VOL. XLII. No. 38. Jersey City, N. J., Wednesday, February 14, 1934. THREE CENTS.

АРМІЯ ЗБИРАЄТЬСЯ ПЕРЕБРАТИ ВОЖЕННЯ ПОЧТИ

ВАШИНГТОН. — Команда американської армії робить приготування, щоби перебрати в наступний понеділок воження почти своїми летунами.

Покищо уряд буде вести 14 повітрових рут замісць дотеперішніх 26. З часом число рут збільшиться в міру зросту служби й досвіду. Службі воження почти покищо присвятиться 200 офіцирів, 324 летунів та 122 літаки.

Секретар президента Рузвелта відповідає на лист Линдберґа, що того роду телеґрами не подається до публичного відома, хіба що автор такої телеґрами має головно на цілі розголос.

Сенатор Дикинсон виступив проти розвязання урядом летничих контрактів, називаючи це розвязання нарушенням репрезентативного правління.

УСПІХ ОПЕРИ „МАЗЕПА" НА БРОДВЕЮ.

НЮ ЙОРК. — Український Артистичний Театр, під дирекцією Дмитра Чутра, виставив поновно на Бродвею, в театрі Касино, оперу Чайковського „Мазепа". Оперу вистaлено на запросини корпорації „Ди Арт оф Мюзікал Рошія", яка саме тепер дає в Ню Йорку вистави опер російських композиторів.

Оперу відспівано по українськи. Хор був збільшений. Таксамо орхестра. Декорації чудові. Тесаме можна сказати про народні українські строї, що підносить і американська критика. Модерний театр дав можність виставити оперу з технічного боку якнайкраще. Публика дописала. І це теж причинилося до гарного настрою, який панував на сцені й серед публики ввесь час вистави. Артистів оплескувано дуже щиро. А особливо тоді, як на сцені зявився п. Углицький, диригент, і п. Чутро, директор балетмайстер, які доложили так багато труду біля вистави цеї опери. Дописав балет і викликав загальне задоволення.

В опері пороблено з українського боку ще деякі дуже важні зміни, не нарушуючи в нічім музичної частини. Фінале опери могутне. Мазепа серед козацтва і народу піднімає шаблю до дальшої боротьби за волю України.

БУРЛИВИЙ СТРАЙК ГОТЕЛЕВОЇ СЛУЖБИ.

НЮ ЙОРК. — Новий день страйку готелевої служби знов зазначився нарушенням спокою. Коло півтори тисячки робітників і робітниць зібралися на демонстраційний похід театральним дистриктом міста. Спеціяльні поліційні сторожі стерегли готелів, а головно готелевих шиб. Всеж таки, як скінчилися збори, поліція знайшла велику масу готелевих шиб подіравлених. Поліція арештувала кількох чоловіків, які стріляли у вікна готелів з катапульок. Підчас демонстрації прийшло до бійок, у яких арештовано кілька страйкарів.

ТВОРЯТЬ БАНК ДЛЯ ПІДДЕРЖКИ ТОРГОВЛІ З РОСІЄЮ.

ВАШИНГТОН. — Тут організується Ексчендж Імпорт Бенк оф Вашингтон, котрого цілю буде фінансувати заграничну торговлю Америки, головно з Росією.

Банк має мати 11 міліонів долярів капіталізації.

КРІВАВЕ ЗАВОРУШЕННЯ У ВЯЗНИЦІ.

ВАЛА ВАЛА (Вашингтон). — 15 досмертних вязнів місцевої стейтової тюрми пробували виломитися на волю. Вони напали на сторожів, взяли їх перед себе як щити та намагалися добути тюремні брами. Проти них станули інші сторожі та по битві заставили їх вернутися. В битві згинули 5 вязнів та 1 сторож. 9 інших вязнів та 4 сторожі були поважно ранені. Два ранені вязні померли потім у шпиталі.

ПРОПАГАНДА ПРОТИ „НАЦІС".

НЮ ЙОРК. — На бенкеті в честь громадянського діяча й письменника Чарлза Едварда Росела виступав між іншим мейор міста, Ла Ґвардія, котрий у своїй промові звернувся проти Гітлерового уряду в Німеччині. Він заявився за бойкот німецьких товарів, бо, мовляв, тільки такий бойкот може показати німецькому народови, що він не може рахувати на симпатію в Американців так довго, як довго він толерує Гітлера.

Заходом Жидівського Конгресу має тут відбутися 7. березня віче проти Гітлера, на якому має промовляти в імені робітничих юній Вилієм Ґрін.

ЩЕ ОДИН СВІДОК ЗА МОРСЬКУ ПОТВОРУ.

НЮ ЙОРК. — Як тільки в ґазетах появилася відбитка рисунку морської потвори, зладженого офіцирами корабля „Мавретанія", котрі бачили її дня 30 січня на Карібському морю, зараз за правдивість обсервації виступив о. Дж. Е Роклиф, котрий займається спеціяльно проповідуванням морякам.

Він каже, що сам бачив подібну потвору два роки тому на середині Тихого океану. Він додав, що його засвідчення стрічали всюди з трохи придушеною, але всетаки очевидною насмішкою.

НЕ БУДЕ ШТУЧНИХ ОСТРОВІВ.

Проект будови штучних островів на океані, на котрих моглиб приставати літаки, не дістане підтримки американського уряду. Американці кажуть, що на випадок війни ці тих островах моглиб приставати воєнні літаки і звідти нападати на близькі країни. Цьому можнаб запобігти, колиб на будову таких островів дали гроші ріжні держави, котрі зобовязались би, що острови останутьcя невтральні. Покищо нема вгляду, щоб такі спільники знайшлися.

ГОРЯТЬ КАТОЛИЦЬКІ ШКОЛИ.

В конвенті св. Пилипа в Трі Ріверс, Квебек, вибухла пожежа. Пожежу зліквідовано, одначе вогонь частинно знищив будинок. Таксамо вибухла пожежа в забудуваннях колеґії Християнських Братів у Ст. Реймонд, Квебек. Приміщення колеґії, вартости біля 100 тисяч долярів, зовсім знищене. В обох випадках не найдено причини пожежі, однак підозрівають, що мається до діла з підпалом.

ВИВІЗ ХУДОБИ БУДЕ ПРИПИНЕНИЙ.

В кругах канадійських годівельників рогатої худоби викликала велике невдоволення вістка, що, почавши від першого січня, майже зовсім припинено вивіз канадійської рогатої худоби до Англії. Ці обмеження видав англійський уряд. Ще недавно в канадійській пресі писалося про майбутний великий вивіз худоби і звишку цін на товар.

100 ЛІТ У ПОДРУЖУ.

В селі Кліново, на Балкані, місцева пара селян, Стоян і Пелька Дмітрієвці, обходили цими днями роковини століття свойого шлюбу. Ювиляти побралися тому рівно сто літ; обоє мали тоді по 18 літ. Столітні подруги мають тепер по 118 літ, та почуваються ще зовсім здорово й навіть виконують деякі лекші праці. Явище такого довгого життя на Балкані досить часте. В Болгарії найбільше столітніх людей.

ОДИН ПАМПУШОК НА „НЕГАЙНУ ПОМІЧ" РІДНІЙ ШКОЛІ.

Дуже оригінальний спосіб допомоги Рідній Школі дав один з громади заточенців, з саме п. Соловій аж з далекого Торуня на Поморю. Пан Соловій покористувався нагодою святкування українською колонією академії в честь розстріляних у Базарі і влаштував своєрідну американську лицитацію, на якій продав один пампушок за 9 зл. 50 гр. Гроші ті, післав на „негайну поміч" Рідній Школі.

НЕЩАСЛИВІ ЗАЛІЗНИЧІ ВИПАДКИ В КАНАДІ.

Рада залізничих комісарів обчислила, що протягом жовтня 1933 р. було в Канаді 212 нещасливих залізничих випадків, в яких згинули 19 осіб, а 217 були лекше або тяжче покалічені. В тих випадках не згинув ніхто з пасажирів, лише 18 були ранені. Інші смертельні випадки та попарення припадають на залізничих та поїздових робітників.

NRA MEMBER U.S. WE DO OUR PART

ЩЕ ОДИН ПРИКЛАД ОЖЕБРАЧЕННЯ.

В „Червоному Гірнику" читаємо таку постанову: „У тих колгоспах, що коштом уже зібраного врожаю зуміють забезпечити утворення всіх потрібних фондів і видачу колгоспникам достатньої кількості хліба на вироблені ними трудодні, зібрані колоски й зерно з мишачих ям іде на користь тим, хто проводить це збирання. У тих же колгоспах, де не утворено потрібних фондів і видається мала кількість хліба на трудодень, збирання провадиться на користь колгоспові".

От і подумаєш, яка велика „товариська" большевицька ласкавість. Хліб державі, а селяни хай видобувають для себе із мишачих ям. Але й ця „ласкавість" обмежена і з неї можуть користати лише ті, які віддали хліб державі. А коли таке зазначується в офіційних розпорядженнях, то справді стає зрозумілим той великий голод, який панує на східних землях України. Якби так пішли збирати колоски ті, які обороняють большевиків, і того хліба посмакували...

КРАВ ТОГО САМОГО КОНЯ ЧОТИРИ РАЗИ.

Ганс Миґра, 49-літній Норвежець у Принс Алберт, Саск., признався в суді до більшого числа крадежей, міжтим до крадежи того самого коня чотири рази. Його засудили на пять літ вязниці.

Миґра подав був свою адресу як Ейвбері, Саск. По кожній крадежі коня він продавав його, потім вертався і знов крав. Також украв перстень жінки фармера, у котрого робив, у день, коли пропав з конем.

ЯК ПОЛЯКИ СТАРАЮТЬСЯ ПОШИРИТИ СВОЮ КНИЖКУ.

У Варшаві основано під назвою „Книжка для всіх" випозичальню книжок, обчислену на приватних читачів з найдальших закутин. Зичить вона по 3, 6 і 9 книжок. Кожний передплатник цеї випозичальні має свою скринку. Віко скринки має на одній стороні адресу абонента (передплатника), а на другій випозичальні. Кавція, оплата коштів посилки і передплата дуже низькі. Передплатник на 3 книжки може прочитати при 4-кратній виміні на місяць 12 книжок за оплатою 1.88 зл.; передплатник на шість книжок при чотирократній місячній виміні платить за кожну книжку 6 і пів грошів, а передплатник на 9 книжок при чотирократній виміні 5 гр. за книжку. На чолі цеї установи стоїть письменник Ржимовський.

76 ВЯЗНІВ ПЕРЕВЕЗЛИ ЛІТАКАМИ.

Серед лісових робітників над озером Теміскейсінг у Квебеку вибухли заворушення, внаслідок чого поліція арештувала 76 осіб. Вязнів перевезено літаками до найближчої тюрми у віддалі 90 миль. Це перший того году транспорт.

УДЕРЖАВЛЕННЯ ПОЛЬСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

В межах Чехословаччини живе трохи Поляків у тешинському Шлеську. Для них досі удержували приватну польську гімназію в Орловій. Міністер чехословацького шкільництва, д-р Дреґер, пішов на зустріч домаганням Поляків і на його внесок ухвалила рада міністрів удержавнити цю польську гімназію. — Так воно діється в Чехословаччині, а в Польщі навпаки: українську державну гімназію в Тернополі скасували і її будинок передали польській жіночій гімназії.

КОМАНДАНТ ПОСТЕРУНКУ КОНФІСКУЄ СКАРБОНКУ „РІДНОЇ ШКОЛИ".

17. січня ц. р. в Печеніґах (пов. Перемишляни) комендант постерунку (Маршалек) забрав скарбонку Р. Ш., що висіла в кооперативі „Сільський Господар" на стіні біля ляди. У скарбонці було 5 сот., бо кілька днів передтим Василь Ільків (голова Кружка Р. Ш.) і Марко Васильців вибрали зі скарбонки 2.50 зл. Командант казав віддати ще й ці гроші, бо — мовляв — на скарбонку треба мати дозвіл від староства.

НАУКА РЕМЕСЛА В ЛИТОВСЬКИХ НАРОДНІХ І СЕРЕДНІХ ШКОЛАХ.

Литовське міністерство освіти випрацювало законопроєкт, який уводить примусове навчання ріжного ремесла в усіх народніх і середніх школах.

САМ СЕБЕ ПІДПАЛИВ ЖИВЦЕМ.

В букарештенськім шпиталі Пантелімон знаходиться від якогось часу хорий на нерви Олександер Стефаниця. Лікарі думали, що видужає. Аж тут одного дня стався з ним страшний випадок. Він роздобув якось бензини, пішов з тим до виходку, облляв свою одіж бензиною і підпалив сірником. Він потерпів такі попарення, що помер у короткім часі в страшних болях.

ШІСТЬ КУСНІВ ХЛІБА.

Один господар гостив у себе свого кума і вкроїв шість кусників хліба. Гість запитав, нащо аж шість кусників. А господар сказав:

„Один вам, бо ви гість, другий жінці, третій мені, четвертим сплачу довг, пятий позичаю, а шестий даю Господу Богу".

Гість зрозумів лише, на що три перші кусні, — а довгу, позичку й дару Богови не зрозумів. Тоді господар пояснив йому:

„Четвертий кусень хліба даю старому батькові: це сплата за те, що він мене виховав; пятий кусень дитині: це позичка, бо дитина колись мені віддасть; шестий кусник дам бідному, що стоїть коло порога, це дарунок Господеви".

ПОСТИШЕВ ПРО БОРОТЬБУ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ З МОСКВОЮ

МОСКВА (Росія). — Совітський диктатор України, Постишев, обжаловував на зїзді комуністичної партії провід комуністичної партії на Україні в тім, що він не вів боротьби з націоналістичною контрреволюцією. Постишев казав, що коли в 1930 р. викрили націоналістичного шпіона, Матвія Яворського (д-р Матвій Яворський, бувший суддя і сотник Української Галицької Армії. — Ред.), то його товариші намагалися довести до того, щоб Яворський тихо пропав з очей влади. Націоналісти з кождим днем вдиралися на визначні урядові місця і старалися всюди мати своїх людей. Приміром у народнім комісаріяті, був у 1924 році управителем Матвій Яворський. Відійшов Яворський, на його місце прийшов другий націоналіст, Коник, а як один так другий були членами української військової організації. Або в другім комісаріяті був управляючим Максимович, а по нім Петренко, а по Петренку Тур і знову всі вони однакові: члени української військової організації. А раз вони захопили в свої руки якийсь відділ, то вже його з рук не випускали.

Програма українських націоналістів.

Постишев представив націоналістичну програму, уложену Скрипником, так:

Визнавати національне питання як самостійне питання, не звязане з клясовою боротьбою. Виступати проти всіх намірів комуністичної партії, закріпити СССР впроваджуванням комісаріятів, спільних для цілого Союза. Замісць вчити розумінню клясової боротьби, вчити національної свідомости. Виправдувати акцію українських контрреволюціонерів. Обріхувати партію, що вона не розуміє українського національного питання. Наставати на обовязкову українізацію шкіл. Прикривати українських націоналістів, які позаймали важні позиції на ріжних фронтах теоретичної й практичної розбудови совітської української культури.

ОБНИМАЮТЬСЯ: МОСКВА І ВАРШАВА.

ВАРШАВА (Польща). — Вже виїхав до Москви польський міністер справ заграничних, полковник Бек, з жінкою, щоби зложити офіціяльну візиту совітському урядови і задокументувати, що Совіти можуть у тих небезпечних часах числити на Польщу як на свого друга. Польська урядова ґазета підкреслює, що це дуже важний момент, може найважніший за останніх 150 років. „Курєр Варшавскі" виразно зазначує, що тепер Росія і Польща — це одна дипльоматична мова.

КРІВАВА ГОРОЖАНСЬКА ВІЙНА В АВСТРІЇ.

ВІДЕНЬ.—Соціялісти втратили в Европі останню свою твердиню: Відень. Заповіджений ними ґенеральний страйк не вдався. Маґістрат міста, який від 1918 р. був у руках соціялістів і соціялістичного мейора, опинився в руках фашистів, проти яких соціялісти підняли бунт.

Та найтрагічніше в тім те, що ця боротьба перенеслася на інші міста долею прибитої тепер Австрії й довела до важкої боротьби. В Лінцу прийшлося стріляти з важких гармат. Відень виглядав як обложене неприятелями місто. На забаракадованих вулицях приходило до кількагодинних завзятих битв між републиканською соціялістичною групою і військом та фашистівською „Гаймвером".

Покищо начислено 123 убитих. Уряд проголосив воєнний стан. Розстрілюватимуть кождого, при кім знайдуть зброю.

ЩО ДАЛІ БУДЕ?

БЕРЛІН. — В Німеччині панує назагал таке переконання, що в Австрії прийдуть тепер до влади фашисти, італійського покрою, а по них наці стануть панами ситуації. Одначе німецький уряд держиться тепер осторонь.

КІНЕЦЬ РОЗЗБРОЄННЮ.

ЛОНДОН. — Ніхто вже не сумнівається, що заворушення в Австрії спричинять те, що ніхто не схоче навіть далі витрачувати час на балачки про роззброєння. Бо всі бачать, що в Европі може кождої хвилі вибухнути нова війна, чи революція.

ҐЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ. — Кілька міліонів робітників вийшли на ґенеральний страйк, який відбувся спокійно. Були тільки дуже незначні забурення.

СУДЯТЬ СОВІТСЬКИХ ШПІОНІВ.

ГЕЛЬСІНҐФОРС (Фінляндія). — Розпочалася судова розправа проти 28 членів шпіонської банди, яка, кажуть, була на услугах Совітів. Між шпіонами є Американець Арвід Джекобсон.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА ОБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИ БЕЗРОБІТТЯ

Сенатор Ваґнер з Ню Йорку почав у конґресі непопулярні заходи, які одначе повинні обходити кождого мешканця краю. Вніс він там проєкт закона про обезпечення на випадок безробіття, або, як це звичайно називають, про обезпечення робіт.

Ціль закона дати робітникови підмогу на випадок безробіття. Отже сенатор Ваґнер хоче усунути одно з найбільших лих таких економічних потрясень, як отся кріза.

Ваґнер пропонує, щоби федеральний уряд наложив податок на виплати робітникам. З того податку мається давати допомогу тим робітникам, що стратять роботу.

З податку, плаченого підприємцем від суми виплат, мається йому потручувати ту суму, яку він платить на обезпечення робітників відповідно до стейтового закона. В цей спосіб закон мав би штовхати стейти ухвалювати такі закони про обезпечення робіт.

Крім цього проєкт закона дає ще певні податкові полекші для тих підприємців, які, замісць викидати робітників з роботи, задержать їх при праці. В цей спосіб закон мав би піддержувати промисловий і торговельний рух.

Коли проєкт сенатора Ваґнера порівнати з системами державного обезпечення проти безробіття в інших краях, то відразу видно, що він пропонує дуже мало. Це немовби тільки загроза, що федеральний уряд буде щось робити, як стейтові уряди нічого не зроблять. Не ясно те, що мається робити з податками, зібраними на забезпечення проти безробіття: чи з того має повстати окремий фонд, чи уряд має давати допомогу з загального скарбу?

Всетаки, якби воно не було, сенатор Ваґнер рушив справу, яка вже давно повинна була бути вирішена. Деякі радикальні партії підносили потребу обезпечення проти безробіття ще перед війною, але американське громадянство, незвикле дивитися дальше свого носа, не бачило можливости теперішньої кризи, а тим менше її розмірів. Якби тоді був утворений асекураційний фонд, то нині не треба би руйнувати міст, ні стейтів, ні випомповувати федерального скарбу.

Законопроєкт Ваґнера дуже поміркований, але він не може бути інакший, коли загал громадянства ще не назрів до зрозуміння його потреби, коли голос сенатора являється неначе голосом вопіючого в пустині. Всякі робітничі орґанізації повинні піддержати заходи сенатора в конґресі та подібні заходи, роблені по стейтових леґіслятурах. Друга кріза не сміє заскочити робітників без забезпечення.

„ЕВРОПА ВІДКРИВАЄ УКРАЇНЦІВ"

(ВУНІ) Відомий у німецьких культурних кругах старий приятель Українців, д-р Ґустав Шпехт, виголосив дня 29. листопада 1933 в салі берлінського університету відчит про українську культуру й історію.

Як могло статися, що факт першенства Українців у всіх виявах державно-політичного й культурного життя Славян так основно зник з памяти Европи? Европа ніби запечатала стос актів з відомостями про Україну, по тім, як зробила з народнього героя Мазепи світово-літературну постать. А Польща? Таж вона не була забутою, після того як неодин з німецьких поетів прославляв Поляків одушевленими піснями. Ні разу, на жаль, не зуміли ми відчути й зрозуміти Полтавський День як лиховісну епохальну точку в розвитку нашого континенту. Місія Мазепи лишилася основно незбагненою. Його імя, як і його нарід, стало леґендою. А чейже був це нарід, і лише цей нарід, що підготував шлях і розпочав боротьбу за далеку величну ціль! витворення славянської культури світового значіння.

Коли Европеєць прочуває чар „російського" степу, то він має на увазі степ український. Одушевляється він танцями „російського" народу, то завше можна сумніватися, чи не уявляється йому український „козачок" або „гопак". Коли Европеєць хвалить і подивляє „російський" церковний спів, то хай же знає, що Українець Бортнянський зі старославної Глухівської школи був творцем цеї божественної культури співу; таксамо століттями раніше власне Українці переняли европейську традицію церковних драм і розвинули її в чисто народньо-славянський рід літератури.

Та стара „Руська Правда", перша збірка славянського права, документ републиканськo-обласного управління, є надбанням українського духа. Нібито „праросійська" Хроніка Нестора є українським первенцем славянської історіоґрафії; а найстарша і єдина старославянська епопея „Слово о полку Ігоревім" є цінним поетичним дарунком українського лицарства.

Пушкін, батько російської національної літератури, ще не бачив соняшного світа, коли полтавець Іван Котляревський вже опублікував свою травестію „Енеїди". Вдруге стала Полтава вікопомним містом української нації. Цим разом в позитивнім значінню. Полтава, метрополія старої вільної Гетьманщини (Запорозька Січ тоді вже не існувала), стала колискою новоукраїнської літературної мови, бо сутоукраїнський фільософ Григорій Сковорода писав свої повчальні вірші та трактати українсько-польсько-російсько-церковно-славянською, коротко вавилонською сумішкою мов, з латинськими будовами речень. Але Котляревський перший переніс Віляндівську ґрацію та гнучкість будови віршу в майстернім викінченню у славянське середовище, а цілу ґенерацію швидче ніж однаковим розміром писаний Пушкінський „Євгеній Онеґін". З гордістю можуть дивитися Українці на цього свого піонїра, як і на Квтку-Основяненка, що писав свої правдиво-реалістичні селянські оповідання пів століття перед сальоновими селянськими новелями Жоржа Занда чи Бертольда Авербаха.

У віці, коли завдяки Ґете творилось поняття спільного світово-літературного скарбу всіх освічених людей европейського кругу, народився Українцям у Тарасі Шевченку такий репрезентант світової літератури...

Та коли Шевченко аж пізніше знайшов собі загальне признання, то не треба забувати, що і його ґеніяльні російські сучасники, Гоголь та Пушкін, строго беручи, лише кількома зразками своєї творчости залишаються в свідомости культурного Европейця; Гоголь зі своїм „Тарасом Бульбою" (клясична козацька історія, так як наприклад індіянські історії Купера) та „Ревізором", завдяки вічному на всі часи комічному сюжетови. Пушкін зі своїм „Євґенієм Онеґіном", „Піковою Дамою", та „Борисом Ґодуновом" завдяки операм Чайковського та музичній драмі Мусорґського.

Клясичні національні славянські поети назагал не знайшли собі повного признання в тій мірі, що їхні неславянські товариші з Парнасу. Хіба лиш сонети Міцкевича являються виїмком.

Славянська хвиля прийшла аж пізніше і то, крім Сєнкевича, чисто російська хвиля: Толстой, Достоєвський, Турґенев, Ґончаров, Салтиков-Щедрін, Лєсков, Чехов, Андрієв, Горкий — лише з цих джерел, особливож з примар Достоєвського черпали Европейці зрозуміння славянської душі і захоплені цею блискучою низкою оповідачів, забували не лише духових батьків цих письменників Пушкіна та Гоголя, але й все інше створене славянськими сусідами на літературному полі; а їх продукція заслугує тимчасом не лише на льокальне, але й універсальне признання, а в тім числі і не один витвір українського походження.

Що правда, не дивлячись на великі труднощі, передано Василя Стефаника чужими мовами. Таксамо Франка. Марка Вовчка перекладено не лише на французьку, але навіть на російську мову Турґеневом. А якими жемчугами являються ранні оповідання Кобилянської чи Винниченка! А проте лишається фатальним явищем, що Стефаника досі ще не зараховано в ряди світово знаменитих новелістів, яко третього побіч Мопасана та Чехова оригінального мистця малих оповідань.

Та ці великі імена мусять стати відомими кожному волею-неволею, так як кожен хоч-не-хоч мусітиме бачити небосяжне дерево, хоч би й не хотів на нього дивитися. Колись іще турбуватиметься Европа над тим, щоб українські осяги і мрії не повиростали в небеса. Неясність в означуванню українських домагань, що часто доходить до ґретесковости, ще й сьогодні, на жаль, прявляється у найширше розповсюджених, позатим старанно редаґованих, підручних виданнях.

Зрештою навіть російська імперіялістична теза про те, що Україна не маючи на схід природніх кордонів згідно з волею божою зливається з російською низиною, є вже від тридцятьох літ переконуючо спростована працями російського ґеоґрафа Аітова й твором Альбрехта Пенка „Природні кордони Росії".

Видовжена ураїнська Дніпровська Низина відріжняється від східніх сусідніх російських просторів дуже різко, „українськими висотами", що грають подібну ролю як і онезька озерна система на півночі у відношенні до Фінляндії. Там де на південно-східному флянґу кінчається Дніпровська низина означається хідня лінія від сходу рікою Донцем.

Цей природній контраст між Україною і Росією є настільки маркантним, що Аітов, як це підкреслює проф. Пенк, був примушений віддiлити Україну з її південно-західніми сусідами від Росії, як замкнене ціле — Карпатію.

Габеант суа фата лібеллі. О так! Та книги не лише мають свою долю, вони також спричиняють і впливають на долю взагалі.

Навіть при спонтаннім і швидкоминучім успіху книжки, не є зі становища боротьби народу за впливи і суверенність неважливим, до якої нації належав автор. Колиб Українці могли під цим оглядом поставити принаймні такі рекорди, як колись романи Купріна „З глибин", „Ява", „Дуель" або блискучо написані „Записки лікаря" Вересаєва. Для нинішнього покоління імена цих обжаловуючих і обжалованих вже застарілі. Але свого часу мали вони вплив, навіть якби їх автори належали до поневоленої нації і залишилиб після себе слід, як метеори.

Такого сензаційного роду культурної пропаґанди не можна недоцінювати навіть зі становища інтелектуала чи проф. політика. Пісня, як італійські „О соле міо", „Санта Лючія", російська про „Червоний сарафан" ідуть від серця до серця і стало мов молотом бють у загальну свідомість. Чиж пісні Гольтайса та Мілєкера не підтримали свого часу дуже вдатно симпатії до Поляків? А ще свіжої памяти російська „Волґа — Волґа"?

Тепер отже маю особливо згадати про головний скарб, що може українська нація доложити до европейської скарбниці: це українська пісня.

Молодість, кохання, воля, батьківщина є основними темами кругу українських народніх пісень.

Основна ріжниця між українськими та російськими піснями полягає, за свідоцтвом авторитетного слявіста Яґіча, в тому, що українські співці виходять чисто індивідуально з необмеженого субєктивізму тоді, як російській народній пісні є рішучо питома універсальна закраска. Українська пісня навіть в епічній формі має нахил до ліризму; російська завше зраджує нахил до епічности. Ця схема Яґіча подає природньо лише грубий обрис. Можна ствердити ще велику силу ріжних інших розріжняючих прикмет особливо мельодично-музикального характеру. То мягкий, то могутній, то повний гумору ліризм Українця особливо вдатно висловлюються в звучній мові, найбільш співучій між славянськими.

І зрештою, для віддiлення навіваючого натхнення і в цьому випадку варто згадати, що українські пісні мандрівних ремісників додали російському народньому поетови Кольцову — російському Робертови Бернсови — підчас його нічних поїздок по степу поетичних імпульсів на ціле життя.

Фридрих Боденштедт, невтомний східньо-західній бард, запримічує в своїй „Поетичній Україні" з 1845 р. (переклади народніх пісень з української мови) багато спільних Українцям і західній Европі мотивів; він стверджує в українській народній поезії елєменти лицарської романтики і гідної служби дамі.

Треба згадати ще, що українська народня пісня не залишилась при одноголоснім співі, а самостійно розвинулася до ансаблевої продукції. В її то діятонічних, то хроматичних чергуваннях тонів заховується для мельодики і гармоніки не одна цікава проблема.

Чому це ніодин з найтонших европейських композиторів, що вже позискав собі увагу Европи — новий Йоґан Штравс це навіть не мусить бути — не використав усіх цих річей для своєї майстерні? Тоді був би нам образ українського народнього співця з його бандурою від дитинства також відомий, як і Мадяр з його цимбалами.

Коли перед 12 роками їздив зі своїм хором по Европі Олександер Кошиць, спершу зискуючи признання, потім здобуваючи їх — тоді все в Европі прислухалось, дивувалось, захоплювалось: отже ці Українці таки справді жиють та ще й співають до того так надзвичайно! Український хоровий спів почав розповсюднюватись нарівні з іншими народніми піснями. „Щедрик, щедрик, щедрівочка" було вже в усіх на устах. Славянські хори з танцями і без них стали раптом модою. Кубанські козаки. Донські козаки. А потім все знову поплило в „общерусский катьолок". Ці великі заходи пропали надаремне!

Чи відкрила Европа Українця, чи ні? Чи вона ще собі досі думає, як ота висока петербурська ексцеленція, що українська мова це лише попросту ідіом, яким ніяких вищих почувань і мрій людства навіть не можна висловити? В російських передреволюційних школах також іще не дійшли до відкриття української літератури.

В нобелівській ґвардії репрезентують Славян досі лише Поляки Генрик Сєнкевич та Владислав Реймонд і Росіянин Іван Бунін. 45-міліонова українська нація досі виходила з порожніми руками, хоч гідні наґороди кандидати, як наприклад Іван Франко, були завше пд рукою, та і тепер є.

Та хтоб не був будучий український лицар Нобеля, якого ми ще мабуть дочекаємось, сподіваймося, що він заснує за ці гроші загально-українську інституцію, що займеться перекладом та популяризацією творів української літератури в Европі на всі світові мови.

Українці вже часто щиро простягали Европі руку. Українська перекладна література, особливо з німецького, є багата. До цього завдання підходилось на Україні з мистецькою серіозністю і з великим почуттям відповідальности. В той спосіб Україна відкрила Европу. Серед Українців особливі заслуги в інформації Европи мав Франко. Ще досі не забулись його статті у віденськім „Цайт"-і, що донині лишаються шедеврами публіцистичної діялєктики.

Провідною думкою всіх Українців нехай стане вислів їх великого учителя Михайла Драгоманова, що сам себе називав першим Европейцем української національности:

„Коли Українцям вдасться створити чисто селянську літературу по мові, що служилаб інтересам широких мас, а при цім одушевлено заступала найвищі ідеали европейської культури, то тим дамо ми цій культурі щось справді оригінального, щось, про що говоритиме світ".

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЄДНАННЯ

(За січень 1934 р.)

I. ПРИХІД:

З перенесення		$ 74.31
Прихід у січні 1934		2,467.11
Разом		$2,541.42

II. РОЗХІД:

а) **Висилка до краю:**		
1) Визвольна боротьба	$1,150.00	
2) Рідна Школа	600.00	
3) Інваліди	300.00	
4) Голодуючі	100.00	
5) Політичні вязні	75.00	
6) Письменникам	100.00	
7) Лемківщина	35.00	
8) Тов. „Просвіта"	25.00.	
9) Кошти висилки і письм	14.05	$2,399.05
б) Кошти вдержання канцелярії		25.00
в) Почтова скринка		4.00
г) Друки		5.25
Разом		$2,433.30

III. ЗІСТАВЛЕННЯ:

Прихід у січні 1934 р.	$2,541.42
Розхід	2,433.30
Остається в касі Обєднання з кінцем січня 1934 р.	$ 108.12

Обєднання Укр. Орґанізацій в Америці.

К. Макушин.

БЕЗРОБІТТЯ В ПЕКЛІ.

(Небилиця).

(12)

— Їду! — крикнув директор.

— А ваша жінка?

— Чорт її бери! На провінції лекше знайти мужа, в такім великім місті лекше знайти смерть. Отсе спонукує мене їхати з вами.

— Про смерть покищо не думайте. Розглянетеся, то може знайдете яку платну роботу...

— Роззираючися, також треба з чогось жити...

— Тим ви не журіться, — сказав Жадлович. — Один місяць я вам покредитую. Маю знакомства між редакторами ріжних ґазет. Знаю всіх видавців. З усіми жию добре. Надіюся знайти для вас зарібок пером.

— Пером? Я, заробляти як письменник?

— Ви знаєте людську вдачу, як ніхто між людьми. Ви знаєте найріжніші пригоди міліонів людей міліони літ взад. Ви дуже добре й гарно оповідаєте. Комуж, як не вам писати повісти, новелі, траґедії, комедії?!

— Чортови засвітилися очі!

— Се правда, — каже, — що я дав би літературу, від якої люди пальці облизували би собі. Не була би така скучна, як українська повість, від котрої засипляється після прочитання пятьох сторінок.

Жадлович повіз чорта до Львова. Умістив його в готели, при якім був також добрий ресторан. Заплатив згори за кімнату і за харч на цілий місяць і поїхав до власного мешкання.

Амбітний чорт не хотів жити на чужий кошт. Вийшов на місто в надії, що напитає собі смерть.

Чорт і у Львові не мав щастя. Кинувся під авто і тільки зробив шоферови шкоду, бо з незрозумілої для людей причини займилися пневматики. Чорта витягли зпід авта живого і цілого, тільки зі шкірою легко присмаленою. Виліз на останній поверх найвижчої камяниці і крізь вікно скочив на брук. Лиш перепудив пса, упавши головою на собачий хвіст. Пес заскавулів з жаху і з болю, бо удар головою був такий сильний, що хвіст лишився на тротоарі, а пес втік. Чорт встав і пішов далі.

Другої днини після приїзду до Львова, коли Жадлович ще лежав під периною, хтось задзвонив. Жадлович встав, закинув на себе пелерину, пішов до дверей і відчинив. До кімнати увійшов чорт і каже:

— Бачу, ви мабуть щойно з ліжка. А я вже по роботі.

— По якій роботі? — спитав Жадлович.

— Вчерашній день я змарнував, себто дармо їв ваш хліб. Чи й нині так буде, ще не знаю, бо не знаю, чи за мою роботу хто заплатить мені.

— Вчерашній день не рахується, бож бодай одну днину треба вам було відпочати...

— Я не відпочивав ні троха. Я не вірив, щоби з мене вийшов письменник, ще й оплачуваний видавцями. Я й тут зачав полювати на мою смерть. Я пробував найріжніших способів великоміських самоубивств, та і тут не мав щастя. Коли кожда проба скінчилася невдачею, я погадав собі, що ваша рада стати письменником, таки добра. В моїй души заблимала надія, що на мою повість знайдуться покупці. Нині у шестій рано я сів до роботи. Писав я цілісіньких шістьдесять мінут і написав повість. Невеличка, бо лише на двацять аркушів друку. Манускрипт я приніс вам. Як ваша ласка, то прочитайте. Скажете мені, чи годиться до друку; чи може кинути її чортови в зуби, себто спалити?

Жадлович взяв повість, прочитав і був одушевлений. Пішов з манускриптом до найбільшої української книгарні і накладової фірми. Почув таку відповідь:

— Тепер загальна кріза, найбільша на книгарськім торзі. Тепер люди купують лиш обовязкові шкільні підручники і молитовники. Повість цілком не йде і ми повісти не видаємо!

Подібну відповідь дали йому всі українські видавничі установи. Та амбіція казала Жадловичеви поставити на своїм. Він затявся і повість видав своїм коштом. З власної кишені дав чортови зачет на гонорар. Не сумнівався, що зиск з розпродажі, книжки дасть решту гонорару.

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

НАРІД І МУЗИКА.

Нюйорське Фільгармонійне Товариство подало своїм прихильникам подрібний звіт зі свого річного... недобору.

Правильний недобір організації виносить 150 тисяч долярів річно. Товариство апелює до своїх приятелів гарантувати йому заплачення недобору. Без цього заплачення товариство не може давати тої музики, з котрої воно звісне.

Заява каже між іншим, що симфонічні концерти ніколи самі себе не оплачують. Піддержувати їх мусять любителі музики добровільними датками.

В Америці, очевидно, такі датки можуть бути високі, бо серед Американців є багаті любителі штуки. Що має робити нарід, котрий хоче мати добру музику, а не має багатих людей для її піддержання? Що іншого, як освідомитися настільки про її потребу, щоби музику піддержував увесь нарід?

ГОСПОДАРКА НА АЛЯСЦІ.

Цікаву лекції народньої господарки дає нам Аляска. Тубильці звернулися до американського уряду з просьбою про фонди на розведення кріликів.

Двацять літ тому на деяких островах Аляски скоїлися вулканічні вибухи. Від них загинули крілики. Через загибіль кріликів вигинули ласиці, тхорі, й інші футрові зрівята. Через їх загибіль стали гинути люди, які жили з ловлення звірят з гарними футрами.

Тепер люди просять уряд щоби він дав їм позичку на закупно більшого числа кріликів. Кріликів пустять свобідно жити на островах. Ласиці й тхорі будуть їсти кріликів. Тхорі будуть множитися й будуть мати гарні футра. Люди будуть полювати.

ДИВНЕ МИЛОСЕРДЯ.

Коли це подвійне вбивство може нас здивувати, то не менше дивне милосердя „Товариства для запобіження жорстокости до звірят", коли його бруклинський відділ поспішився відтирати биків, що замерзли на поромі в Бруклині, приїхавши сюди залізницею з Тексасу.

Биків відтерли, вратували від жорстокої смерти і післали в дальшу дорогу.

До різниці в Бруклині.

Це щось як лічення засудженого на смерть злочинця щоби його виздоровілого повісити.

СКІЛЬКИ БУДЕ МАТИ МОСКОВСЬКИЙ?

Американський амбасадор у Москві бере з собою штаб з 24 осіб.

Цікаво, скільки осіб буде мати остаточно російський амбасадор в Америці?

Російський амбасадор у Німеччині, кажуть, мав їх кількасот. Очевидно, більшість з них робила большевицьку пропаганду в Німеччині.

ПОЩОЖ БИКИ?

Билися в пятницю в Ню Йорку на кулаки Кінґ Левински та Чарлі Масера. Кінґ Левински не міг звалити з ніг Масери, ні Масера не міг звалити Левинского.

Комісія рішила, що Левински поканав Масеру. Публика приняла рішення суддів свистами й гуканнями.

Публики не було багато. всього півпяти тисячі, котрі просто губились у великій гали Медисон Сквер Ґарден. Видно, що багато людей думали собі: пощо їм битися? Невжеж комісія не може сказати, котрий з них кращий борець, без того, щоби вони собі носи розбивали до крови?

Володимир Душник (Бельґія).

БЕЛЬҐІЙСЬКА ПРЕСА ПРО УКРАЇНУ.

(Надіслане для „Свободи").

Великі позабрісельські щоденники помістили цілий „Відклик" У. Н. Ради, — долаючи від себе деякі коментарі. До таких належать: **"L' Information"** в Брісель, **"Journal de Bruges"** в Брідж (історичний порт в Бельґії), **Journal de Liege"** в Лієж, **"La Liberte"** в Лієж, **„La Province"** в Монс, **"L' Avenir de Luxembourg"** в Арльон. У „Відклику" — У. Н. Рада представила ситуацію України, — себто цю страшну руїну, що її робить **організований** Москалями **голод.** Зазначено про знані методи примусової колективізації, — хлібозаготівні пляни, про це, що українське збіже вивозять кормити Москалів і на зовнішний експорт, дальше підчеркнено також ці прямо неймовірні зусиллл Українців проти чужої, гнобительської влади. Дальше, У. Н. Рада, після інструкцій ґенерального секретаріяту Европейського Обєднання Українських Орґанізацій на чужині — домагається у „Відклику" співділання цілого бельґійського громадянства в напрямі ратунку України, як також до бойкоту совітських збіжевих продуктів, заграблених силою в голодуючих Українців. При кінці „Відклику" згадано, що нинішній стан України не є випливом соціяльно-економічної політики совітського уряду, — але навпаки, — колєктивізація є одним із засобів **політично-національного гнету України,** — яка ніколи не погодиться на московський окупаційний режім. „Бо — читаємо у „Відклику" — Україна купається у своїй крові, — вона останнім зусиллям воює з гнобителем! — Якщо Україна впаде, — Европу чекає судьба України!"... Наголовки „Відклику" у ріжних часописах були ріжні, як **„Україна в небезпеці", S. O. S. України", „Україна загрожена винищенням"** і інше.

IV.

Саме віче з 28 жовтня 1933 р. відбилося широким відгомоном в цілій бельґійській пресі, як в столичній, так і краєвій, — бо викликало в 50 ріжних журналах короткі й довші справоздання з віча, резолюції, замітки, статті. Резолюцію з віча, ухвалену до бельґійського уряду в справі допомоги Україні, друкували многі щоденники столиці й провінції.

"La Libre Belgique" з 31 жовтня принесла довгу рецензію разом з поставленою резолюцією. Перебіг віча разом з ролями поодиноких промовців цілком обєктивно передані. Зроблено відклик до бельґійських соціялістів, які далися спровокувати, мовляв, Українці всі фашисти — та в останній хвилі відібрали салю, так, що голова У. Н. Ради, інж. Андрієвський, майже в останній хвилі мусів шукати другої.

"XX siecle" з 30 жовтня видрукував велику статтю-рецензію Москаля ґр. Перовського, бувшого царського амбасадора в Ослье, а тепер сталого співробітника цеї ґазети. У своїй статті „ворог" большевиків" п. Перовський, крім інтерпретації усіх промов бесідників, — зробив кілька „випадів", — як це зрештою годиться Москалеви, — всеодно — білому чи червоному — однаковому ворогови України.

Отже п. Перовський, тримаючись традиції своїх царів, гнобителів України, уживає ніби на злість Українцям слова „Малоросія", щоб також тимсамим колотити опінію світа, що ніяких Українців нема, — а є тільки ґеографічна провінція „Малоросія", що зараз чи пізніше, після ліквідації большевизму, знову ввійде до Росії. Вразила його також етноґрафічна карта України, — бо Україна простягається від Каспійського моря ген аж під Татри. Обурений бідолаха екс-амбасадор, що один з промовців віча, — знаний столичний адвокат Struye зазначив, що між Українцем і Москалем є така ріжниця, як між Поляком і тим останнім, як теж тим, що інж. Андрієвський, закриваючи віче, ще раз підчеркнув західній характер Українців, — що не перестануть боротися, — аж доки не скинуть ярма „пів-азійського русского царства".

"Luxemburger Wort" з 2. листопада приносить довгу статтю про Україну. Починається описом нинішнього стану України, — опираючись на численних голосах европейської преси, дальше, — на акції міжнароднього Червоного Хреста, й Українців на цілому світі. Крім того передруковано в цілости заклик, — що його розповсюднювано в Бельґії. Стаття написана у звязку з протестаційною акцією української кольонії в Еш, у Люксембурґу.

L' Avant-Garde", студентський щоденник в Лювен, з 3 листопада 1933 р. р. приносить статтю студ. Володимира Душника про брісельське віче. В статті крім перебігу віча, — зроблено алюзію до т. зв. повоєнного світа, як також замітку до п. Перовського, що час руського панслявізму давно минув, та що краще Перовському злучитися тепер з большевиками проти України, — бо він не воює з большевиками, тільки з Українцями.

"La Derniere Heure" (ліберальна) з 3 листопада в довшій статті про Україну, — невідомі автори, — на початку вже застеріґаються, що розглядати нині лише самий факт голоду на Україні не зачепивши політичних причин — неможливо. Та вже при закінченню статті — не завагалися висказати кілька слів, мовляв, між бесідниками, — знайшлися й такі, що не відкидають думки про створення самостійної України, — а ця ідея не має ентузіязму!!! (?). Таксамо — докінчує ліберальний сноб, — не треба забувати, що українські визвольницькі змагання є дуже дорогі німецькому расизмови, що в створенні України, як самостійної держави, — Німеччина бачить свій перший етап в кольонізаційному марші на схід.

Розуміється, — що таке ставлення самостійности України під кутом німецьких інтересів, — випливає з тих середовищ, що взагалі хочуть звести все українство до жерела німецьких (колись австрійських!) інтересів. Конкретно, — сама та ґазета, яка весною цього року містила дуже прихильну статтю про Українців в Бельґії, з портретом інж. Андрієвського, — щойно осінню цього року, — вдарила на протиукраїнську струну, поміщуючи дописи одного Жида з Конґресу Національностей у Берні (Швайцарія). Автор, італійський Жид, переслідуваний в Італії за протифашистівську лінію (назвище його А. Саметті!) — перенісся за границі Італії, та звідтам „воює" з Мусоліні́ем і Гітлєром. Він то неповодження Жидів на вище згаданому конґресі, — приписав... Українцям, (послам Рудницькій й Пеленському), а цілий конґрес назвав німецькою „імпрезою", — де першу ролю дано грати Українцям. А вже найбільш цинічним було його твердження, що українські посли домагаються створення самостійної України під протекторатом... Німеччини! — Розуміється — все це інсинуації, — роздмухані ворожими чинниками, — в даному випадку — спільниками Шварцбарта!

(Далі буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

БОФАЛО, Н. Й.

Відповідь на запит до місцевого проводу.

В „Свободі з 8. лютого був поміщений запит до місцевого проводу, який підписав „Вічевик".

Не знаємо, до якого саме проводу звернений отсей запит, але що в запиті згадується протисовітське віче, то думаємо, що це мабуть відноситься до Центрального Комітету.

Сказано в дописі, що „лідери" віча відпускають галю большевикам на ріжні підприємства. Зазначимо, що „лідери" з віча не є диктаторами, ні власниками галь. Є в нас кілька Народних Домів і кілька парохіяльних галь, які є власністю певних товариств чи парохій. І коли мав бути поставлений запит, то він хіба міг би бути звернений до власників галь, а не до Центрального Комітету, бо він не відповідає за внутрішню господарку отих товариств і парохій.

При кінці зазначимо, що Центральний Комітет ніколи не буде відповідати на анонімові запити. Хто питає, хай ставить своє чесне імя, щоби знати, з ким мається до діла.

М. Сорока,
секретар Центр. Комітету.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Коли до Ст. Луїс прийшла вістка зі Ст. Пол, Мінесота, що вже не стало між живими **Стефана Макара,** щирого українського працівника для Українського Народнього Дому в Ст. Луїс, то заряд У. Н. Дому таки на першому засіданню ухвалив, щоби замісць вінка на могилу Покійного **вислати $5** до старого краю на інвалідів. Гроші вислано через Обеднання.

Покійний **Стефан Макар** походив зі села Висова, горлицького повіту, Західня Україна. До Ст. Луїс приїхав на 17-му році свого життя і на протязі приблизно 25 років свого перебування у нашому місті щиро й ревно працював на народній ниві. В співацьких, музичних і драматичних товариствах він завжди був першим та заохочував і інших, щоби таким чином піднести українське імя у Ст. Луїс. Взагалі Покійний живо цікавився всіми українськими справами і ніколи не відмовив ні своєї праці ні грошей на народні цили.

А вже найбільше праці він доложив для У. Н. Дому, який він підтримував морально й матеріяльно, та був добрим урядником від часу заснування Народнього Дому до 1925 року, коли покійний Стефан виїхав на фарми до Висконсин, а потім до Ст. Пол, Мінн., де й помер, залишивши жінку Олену.

Покійний Стефан був членом товариства св. Володимира, від. 179 У. Н. Союза в Ст. Луїс, Мо., де він був кілька літ урядником, як також був вибраний кілька разів делеґатом на конвенції У. Н. Союза. В цім товаристві він пробув до останнього дня свого 50-літнього життя.

Українці громади Сейнт Луїс клонять свою зажурену голову з гіркою сльозою в очах, що вже нема в живих цього щирого й вірного сина України.

Нехай же земля йому буде пером, а між нами **Вічная Память.**

Михайло Бартіш,
секретар У. Н. Дому в Ст. Луїс, Мо.

НОВИЙ ТЕАТРАЛЬНИЙ РЕПЕРТУАР

ЧУДО СВ. НИКОЛАЯ, написав В. Левицький. Драматична картина на три дії, після апокрифів. Для старших. 12 осіб — 20 ц.

МАТИ, драма з народнього життя на 4 дії, І. Я. Луцика. 11 осіб — 35 ц.

З ТАМТОГО СВІТА, комедія в трох діях. В. Мартиневича. 15 осіб — 45 ц.

ЗМІЙКА, В. Ришкова, комедія на 4 дії. 9 осіб — 50 ц.

МОТРЯ, нісценізація історичної повісти Б. Лепкого на 5 картин, осіб 21 — 35 ц.

КНЯГИНЯ КАПУЧІДЗЕ, фарс на 3 дії. А. Моллер. 10 осіб 45 ц.

ВЕЧІР НА ХУТОРІ, або **Василь та Галя**. Песа на 1 дію. 4 особи — 20 ц.

ШВЕЦЬ ЖЕРДКА, або **Барон на Літниську**. Комедія в 3-ох діях. 12 осіб — 45 ц.

ДЛЯ БЛИЖНІХ, драма на 4 дії, Я. Косовського, 13 осіб 30 ц.

СОТНИКІВНА, песа в 5 діях, з історичної повісти Богдана Лепкого. „Сотниківна" перероблена для сцени Олексою Скалозубом, 15 осіб — 40 ц.

ЗРАДА, історична драма на 3 дії з часів гетьмана Мазепи, 8 осіб — 35 ц.

ДАНИЛО ЧАРІВНИК(або **Вратоване Супружжа**, комедія на 4 дії зі співами, 5 осіб — 25 ц.

ВОЄННА ЗАВЕРУХА, трагікомедія на 4 дії зі співами, 6 осіб — 25 ц.

ДВА ДОМИКИ И ОДНА ФІРТКА, комедія в 1 дії, Л. Лотоцького, 8 осіб — 15 ц.

МАРКО СПОТИКАЙЛО, комедія на 4 дії, написав П. Франко, 10 осіб — 35 ц.

ЧОРТЕНЯ, комедія в 3 діях для аматорських гуртків, Я. Ярославич, 6 жен. 5 муж. (Чортеня написане в цей спосіб, що можна його грати як хто хоче, в 1-ній або в 3-ох діях) — 30 ц.

ВЕРТЕП, песа на три дії, М. Підгірянка — 25 ц.

ЛЮБОВНІ ПРИГОДИ, комедія на 2 дії, Ост. Цюка, 5 осіб 15 ц.

НОВІТНІ ЧОРТИ, комедія в чотирох діях, написав А. Данко. Осіб 16 — 35 ц.

СРУЛЬ НАТЯГАЙЛО, написав А. Данко, комедія в двох діях, 7 осіб — 25 ц.

Замовлення слати до:

„SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

Проситься відділових секретарів присилати повідомлення про всякі збори принайменше один тиждень перед зборами.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 18 лютого, в годині 12.30 попол., при 1944 Вест Ірі вул. Проситься всіх членів прибути на мітінґ, бо є важні справи до полагодження. — Н. Читвінський, секр.

ІСТ СТ. ЛУІС, ІЛЛ. Бр. св. Михаїла, від. 308, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 18 лютого, в годині 1-ій пополудни в Укр. Народ. Домі, 1020 Норт 9-та вул. Не явившіся члени підпадуть карі. — Михайло Хома, предс.; Петро Івасишин, секр.; Дмитро Сокальський, кас.

ДІТРОЙТ, МІШ. Бр. св. О. Николая, від. 175, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 18 лютого, в годині 1-шій пополудни. Проситься членів на цей мітінґ прийти конечно, бо є важні справи до полагодження. На річних зборах вибрано слідуючий уряд на 1934 рік: П. Пошивак, предс.; А. Грошко, заст.; В. Шеремета, кас.; А. Дяк, заст.; В. Бартош, секр.; В. Білінський, заст.; М. Попик, О. Каменець і О. Буката, контр. комісія; Микола Горбянський, С. Періжок, доз. хорих; Б. Трубілович і С. Періжок, хорунжі. Мітінґи відбуваються в першу неділю по 15-тім. — П. Пошивак, предс.; В. Шеремета, кас.; В. Бартош, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Згода, від. 358, повідомляє членкиць, що збори відбудуться в неділю, 18 лютого, точно в годині 1.30 пополудні, в У. Н. Домі. Проситься всіх членкиць прийти на час і принести свої залеглости. — Стефанія Паливода, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Івана Франка, від. 103, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18 лютого, в годині 2.30 в церковній галі на Скот ул. Нагадується всіх членів прибути на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени повинні сповнити свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Члени, котрі зволять зміняти свої старі грамоти на нові, нехай возьмуть свої старі грамоти на мітінґ. — Теодор Барсук, предс.; Микола Кудринський, секр.; М. Патер, кас.

ЙОНГСТАВН, О. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 140, повідомляє, що на річнім мітінґу вибрано уряд на 1934 рік як слідує: Мих. Терлецький, предс.; Стефан Роган, заст.; Мих. Когут, кас.; Ілія Стрібицький, заст.; Теодор Хановський, секр.; Ів. Рудик, заст.; Іван Терлецький, Василь Терлецький і Іван Кораницький, контр. комісія. Мих. Терлецький і Іван Горак, надз. хорих; Іван Лисак і Мик. Мирдич, до фани. Мітінґи будуть відбуватися в трету неділю в місяци поперішим, в годині 12:30 вполудни. — Мих. Терлецький, предс.; Мих. Когут, кас.; Теодор Нановський, секр.

ЛОРЕЙН, О. Тов. У. Н. Союза, від. 50, повідомляє членів, що мітінґ відбудеться 18 лютого, в годині 1-ій пополудни, в галі де звичайно. Проситься членів старатись вирівнати свої залеглости, бо інакше довгуючі будуть суспендовані. — М. Шимочик, секр.

ГЕЙЗЕЛТОН, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 85, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 18 лютого, в годині 1-ій пополудни, в Юніон Гали, ч. салі 4, другий поверх, на Норт Вайомінґ вул. Проситься всіх членів явитися громадно на цей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Проситься членів вписати свої діти до У. Н. Союза і приєднувати нових членів. На річнім мітінґу вибрано старий уряд наново, окрім одного контрольора. Уряд складається: В. Шепула, предс.; Гр. Петрівський, заст.; М. Полівка, кас.; О. Костюк, фін. секр.; С. Глинянський, рек. секр.; М. Дашівський, Д. Вітишин і О. Шараварко, контрольори. Довгуючим членам пригадується, щоби вирівнали свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. — С. Глинянський, рек. секр.

СЕНТРАЛІЯ, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 90, подає до відома, що місячні збори відбудуться в неділю, 18 лютого. Члени мають явитися як один зараз по Сл. Божій, в гали церковній, бо маємо багато справ до полагодження. Пригадується членам, щоб приносили свої старі грамоти до виміни на нову систему, бо щоб потім не було нарікань, що ніхто не пригадав вам. Проситься членів по можности вирівнувати свої місячні вкладки, бо ми з відділу більше не будемо за нікого платити. Довгуючі члени будуть суспендовані. Просимо вписувати свої діти до У. Н. Союза. — Захар Волчанський, предс.; Іван Чепа, кас.; І. Чепа, мол., секр. фін.

БЕТЛЕГЕМ ПА. Подається до відома усім членам відділу 288, що звичайний мітінґ відбудеться 18 лютого, в годині 1-ій пополудни в гали де звичайно. Обовязком є кождого члена явитися на цей мітінґ, бо є важні справи до полагодження і треба вибрати одного контрольора на місце уступившого. Довгуючих членів взивається прийти і вирівнати довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. Члени мусять платити за свої діти в У. Н. Союзі кождого місяця, а позамісцеві члени мають присилати свої вкладки найдальше до 15-го кождого місяця. У відділових справах належиться вдаватись до секр.: John Malitzki, 1504 E. 7th St., Bethlehem, Pa.

АЛИКВІПА, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 120, подає до відома всім членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 18 лютого, в годині 2-гій пополудни. Взивається всіх членів прийти на час, бо є багато важних справ до порішення. Довгуючих проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Михайло Бац, секр.

КОРИСТАЙТЕ З ЮВИЛЕЙНОЇ ОФЕРТИ „СВОБОДИ"

Щоби уможливити читання нашого органу ще ширшому кругови нашого громадянства, адміністрація „Свободи" проголошує з приводу Сороколіття Українського Народного Союза спеціяльну оферту для тих передплатників, які запренумерують „Свободу" в січні, лютім і березні 1934 року. Для тих передплатників буде знижена цілорічна передплата з 7 долярів на $5, а півірічна з $3.75 на $3.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Сестр. св. Ольги, від. 318, подає до відома своїм членицям і членам, що до уряду на 1934 рік входять: Анна Куштай, предс.; Марія Гусак, заст.; Петро Маслюк, кас.; Онуфрій Палій, заст.; Василь Саюк, секр.; Іван Брощак, заст.; Антін Костів і Теодора Демчук, контрольори; Мелянія Кравчишин, надз. хорих для женщин; Дмитро Дробот, надз. хорих для мужчин. Мітінґи будуть відбуватись в трету неділю попопершім. В справах відділу належить звертатись до секр.: Wasyl Sayuk, 159 W. 16 St., Northampton, Pa.

НЮ ГЕЙВЕН, ПА. Тов. Любов, від. 370, повідомляє своїх членів і членкиць, що мітінґ відбудеться в суботу, 17 лютого, в годині 7-мій ввечір, в церковній гали, 127 Парк вул. Проситься всіх членів прибути на означений час. Є дуже важні справи до полагодження. Нових членів будемо приймати без оплати за оглядини лікаря. Хто бажає вписатись в члени, хай зголоситься до секретаря, котрий радо подасть всякі інформації. — Микола Плуговський, предс.; Михайло Довгий, секр.

ПЛЕЙНС, ПА. Бр. св. Андрея, від. 48, повідомляє своїх членів, що звичайний мітінґ відбудеться в неділю, 18 лютого, в гали М. Негребецького, 84 Норт Рівер ул., в годині 2-гій пополудни. Проситься всіх членів прибути на цей мітінґ, бо є важні справи з головної канцелярії, які є цікаві для кождого члена. Хто бажає змінити свою грамоту, нехай принесе на мітінґ стару грамоту. Діти, котрі скінчили 18 літ життя, мають перейти до старших членів. Будемо приймати нових членів. — Я. Кривий, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє всіх своїх членів, що звичайний мітінґ відбудеться в неділю, 18 лютого, в годині 1-ій пополудни, в У. Н. Домі, 847 Норт Френклін вул. Проситься всіх членів прибути на час, бо маємо справи до полагодження. Пригадується тим членам, котрі ще не змінили старих грамот, щоби кождий член старався змінити. На мітінґу будеться виповняти аплікації на зміну грамот на нову систему, хай кождий член принесе свою стару грамоту на мітінґ. Родичів, котрих діти доходять до 18 літ життя, проситься переписати їх до дорослих членів. На мітінґу будеться приймати нових членів, тому хай кождий член старається привести нового члена. В У. Н. Союзі є кілька родів обезпечення до вибору, і за життя можна гроші дістати. — Ілько Савчин, секр.

ВЕСТ ІСТОН, ПА. Тов. ім. Б. Хмельницького, від. 137, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 18 лютого, в годині 2-ій пополудни, в гали парохіяльній при 4-тій улиці. Проситься членів прибути на час, бо є кілька важних справ до вирішення. Члени, котрі хотять виміняти свої грамоти на новий рід обезпечення, зволять принести старі грамоти на мітінґ. Члени, котрі вже виміняли свої грамоти і затягнули позичку, отримають її на мітінґу. — Микола Лубоцький, предс.; Іван Терлецький, кас.; М. Колодруб, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка, від. 97, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться 18 лютого, в годині 1.30 пополудни в гали церковній, 47 Говп Еве. Кождий член має явитись на збори, а довгуючі, щоб прийшли і заплатили свій довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. Діти котрі покінчили 18 рік життя, мають переписатись до старших членів. — М. Табачук, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, ім. Б. Хмельницького, від. 245, повідомляє своїх членів, що на мітінґу, 21 січня вибрано слідуючий уряд на 1934 рік: Матвій Скоропад, предс.; Йосиф Квасній, секр.; Йосиф Сабат, кас. Дальші мітінґи будуть відбуватись в трету неділю по першім, під ч. 18 Вудлан ул. Адреса секретаря: Joseph Kwasny, 909 Adeline St., Trenton, N. J.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Укр. Січ, від. 170, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 18 лютого, в годині 6-тій ввечір, в гали У. Н. Дому, 181-183 Фліт вул. Проситься всіх членів явитись на мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени повинні вирівнати свій довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. Взивається членів платити точно кождого місяця за свої діти. — Гр. Готра, секр., 481 Tonnele Ave.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 347, повідомляє всіх своїх членів, що звичайний мітінґ відбудеться в неділю, 18 лютого, в годині 2-гій пополудни, в гали де звичайно. Проситься всіх членів прийти на цей мітінґ на означений час. — І. Гатала, предс.; Ст. Патен, кас.; Г. Тимчій, секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. Бр. св. О. Николая, від. 5, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів і членкиць, що місячні збори відбудуться в суботу, 17 лютого, в годині 7.30 ввечір, в гали Чеського Нар. Дому, 29-19 — 24 Евеня. Проситься всіх членів і членкиць явитися на цих зборах, бо є важні справи до рішення, які відносяться до кождого члена. На зборах 20 січня запала статутова ухвала, що коли член не явиться через 3 місяці на збори, тратить право до запомоги хорих за один тиждень слабости $5. Члени, котрі ще не змінили своїх старих грамот, нехай стараються змінити тепер, щоби не було запізно. Всі довгуючі члени мусять заплатити свій довг, або дати особисто причину не плачення, бо в противнім разі будуть суспендовані. Не явившийся на збори член чи урядник підлягає карі після статута. — І. Сидор, предс.; С. Кривень, кас.; П. Барнич, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, повідомляє усіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18 лютого, в годині 2-гій пополудни, в гали У. Н. Дому, 237 Говп Ев. Обовязково кождий член повинен бути на тих зборах, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости. Хто хотів би вписатися в члени, нехай прийде в неділю на збори. — Василь Юсипчук, предс.; Петро Головачук, кас.; Мих. Федорів, фін. секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ДЖРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Коляда жінок на рідний край.

Громадянки: Евдокія Волошин, Катерина Коблан, Анна Кулич і Юстина Левицька перевели коляду на Рідний Край і зібрали $85.95, які переслано до краю через Обєднання з таким призначенням: на Рідну Школу $60, а на інвалідів $25.95.

Не забули за рідну нашу землю слідуючі жертводавці: погребник Ковальчик $5, Ф. Жак $5; по $2: С. Волошин, Ю. Левицька, погребник Гр. Євусяк, А. Онуфрій, П. Левицький, о. В. Лотович, В. Каричак, І. Білобрам; по $1: А. Коблан, А. Кулич, П. Костик, М. Гузьо, Г. Гаврилюк, Е. Нечесний, В. Герела, І. Малаховський, М. Самоїл, Т. Заканич, С. Кот, С. Кіраш, Н. Пігура, О. Кухар, М. Кавочка, І. Стиранка, С. Кицей, Т. Завійський, Т. Журавецька, С. Костів, Я. Осміловський, П. Чопик, К. Кирчів, М. Грабар, М. Трусевич, С. Жуковський, Ю. Довгошия, І. Гусар, М. Баран, А. Мах, П. Корило, І. Киричик, Д. Мадай, А. Чосник, В. Клапко, К. Цан, М. Криніцький, С. Суський, П. Світніцький, П. Маційовський, М. Атаманюк, М. Миляновик, Ю. Тисаровський, М. Томчик; С. Сайчук 75 цнт.; по 50 цнт.: П. Мелень, В. Журавецький, Н. Левуш, С. Федейко, А. Зазуля, Е. Станиславишин, С. Барна, П. Грабар, М. Савчук, А. Нестор, Н. Заяць, П. Пацала, П. Дмитрів, Р. Демчишин, К. Безушко, М. Юрків, Н. Бегер, С. Бенькер, Н. Башко, І. Миць, Р. Дорош, М. Жуковський, О. Колісник, Я Сай, А. Мандат, М. Кіцей; по 25 цнт.: Т. Хомяк, М. Сарантіно, А. Борик, О. Преставська; В. Коваль 20 цнт.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ.

(48)

Тепер він думав тільки про те, щоби вратуватися. Він став відбивати безчисленні атаки на свої ноги. Це було легко, як довго попри нього гнали розбиті перші ряди. Але скоро потім прийшли збиті маси кінноти Вельторисмакусіїв. Вони вже не відступали на бік, щоби його виминути. Поломаними лініями вони гнали на нього. Він відкинув свою невжиточну галузу перед себе, щоби здержати їх наступ та схопив їх у свої руки.

Тарзан схопив їздців з їх звірят та кинув їх назад на їх товаришів. Але вони йшли далі. Їх звірята перескакували через усяку перешкоду. Один їздець пігнав просто на Тарзана та вдарив його головою в живіт так, що Тарзан на хвилю стратив віддих та відступив крок назад. Їх острі як шпильки шпади кололи його ноги, поки ноги не почали спливати кровю. А вороги все нові йшли цілими тисячами.

Він не пробував навіть вживати своєї зброї, бо це на ніщо не придалосяб. Він усміхався з жалем на думку, що його, пана джунглів, побили малі люди, величиною ледви одної четвертини його. Він побачив, що його з усіх боків оточили Вельторисмакусіяни. Вояки Троганадальмакусів, скінчивши свої герці з передніми лініями ворога, гнали вже наперед до сім тисяч піхоти, що мали видержати цю страшну атаку.

Йому так хотілося пригянутись тій частині битви. Він уже мав досить битви. Він знову дістав удар в живіт від їздця і він похитнувся. Заки він прийшов до себе, його знову вдарили в те саме місце, і цим разом він повалився. У мить його закрили, просто поховали вояки й звірята, що злізлися на нього, як муравлі, незчисленними гурмами. Він пробував устати, і це була його остання думка, заки стратив притомність.